

пет
2927

КРАЄЗНАВЧА БІБЛІОТЕКА

Handwritten red signature

Handwritten 'NIS' in a circle

МИРОН КОРДУБА

ЩО КАЖУТЬ НАМ НАЗВИ ОСЕЛЬ?

Л Ї В І В
1938

МОРЕ БІБЛІОТЕКА ОУ М. І. І. МЕЧНИКОВА

пет
2927

м. Булович. 38.

ВИДАВНИЦТВО „НАША БАТЬКІВЩИНА“

Львів, Ф. Ф. Петруня
МИРОН КОРДУБА

Жан

**ЩО
КАЖУТЬ НАМ
НАЗВИ ОСЕЛЬ?**

ЛЬВІВ

1938

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

Пет
2927

811979

Галицько-волинський літопис оповідає під 6784. (1276.) р., що волинський князь Володимир Василькович, задумуючи за Берестем збудувати город, вислав людину досвідну в цих справах, на ім'я Олексу, котрий за володіння його батька побудував чимало городів, щоби найшов відповідне місце. Олекса вибрався з місцевими людьми на човнах угору ріки Лисни й, найшовши пригоже місце, дав про це знати князеві. Тоді сам князь (там) поїхав із боярами та слугами і сподобав собі то місце над берегом ріки Лисни, викорчував його і спорудив на ньому город та надав йому ім'я Каменець, бо земля була камінна¹⁾.

Так повстало теперішнє містечко Каменець Литовський над річкою Лисною, правою притокою Буга, около 30 км на північ від Берестя. З тодішніх укріплень цього города заховалася ще досі округла вежа, мурована з цегли, зі склепленими вікнами, на три поверхи, біля 30 м висока. З наведеного літописного оповідання довідуємося про те: 1) хто заснував цей город, 2) про ближчі умовини та докладну дату його заснування і 3) про те, відкіля він взяв свою назву.

Але таких оповідань про початки існуючих тепер осель находимо в наших історичних джерелах дуже мало, вони належать до рідких винятків. А бажанням людей, що цікавляться старовиною, було б мати такі вістки, коли вже не про всі, то бодай про важніші оселі нашої землі, тоб-то знати, хто та коли заснував дану оселю й чому вона саме так називається. Задля браку таких даних у літературних пам'ятках, наука мусіла шукати відповіді на отсі питання в інших родах історичних джерел і пореконалася, що в багатьох випадках відповіді дають самі назви.

Коли переглядати реєстр назов осель української частини давньої Галичини, не тяжко заважити, що ці назви, мимо їх позірної великої різноманітності, можна згуртувати у дві великі громади: а) назви, що мають красезначний характер, б) назви, що походять від особових імен. Обі отсі громади охоплюють біля $\frac{2}{3}$ всіх назов взагалі. Поза ними остає ще кілька менших груп, які мають інші властивості. Поговоримо про кожну з цих громад і груп зокрема.

¹⁾ Врзго 6784... Князь же самъ ѣха с бояры и слугами и оулюби мѣсто то надъ берегомъ рѣки Лысны и отереби е, и потомъ сруоби на немъ городъ и нарча имя оному Каменѣць, зане бысть земля камена.

Краєзнавчі назви зазначують деколи лише, так сказати б гіршарічні становище даної оселі, звичайно з додатком, для відко- ристення, прикметника або прилежника: Старе місто (Підгайці, Стіна), Кальне (Бережани, Зборів, Сколе), Топільщина (Самбір), Кальна (До- різно, Ланьцут¹⁾), Староміщина (Скалат), Нове місто (Добромиль), Передмістя (Рава Руска), Старе Село (Дрогобич, Любачів, Бібрка), Нове Село (Добромиль, Рудки, Жовква, Любачів, Жидачів, Збараж), Руське Село (Перемишль), Волоське Село (Долина), Сілець (Сокальське), Самбір, Перемишль, Каміна Стр.), Сільце (Калуш, Підгайці), Сільцянка (Любачів, Ліско, Самбір, Стріна), Полізна (Ліско, Добромиль), По- слада (Грибів, Коросно, Сянік, Жовква), Полізна (Коросно, Любачів, Перемишль), Селище (Станіславів), Селиська (Березів, Перемишль, Львів, Бібрка, Рава Руска); Фільварки (Броди, Золочів, Бучач); Фу- тори (Любачів); Посада (Старе Місто, Сянік); Двірці (Бережани, Жол- тівка, Дворська (Підгайці, Перемишляни), Задвір'я (Перемишляни), Ліско, Мостиська); Хатки (Підгайці), Халупки (Перемишль, Ярослав). Деякі назви зазначують пізнійші у порівнянні до інших доволішині сіл час повстання даної оселі: Новосілка та Новосілки (з різними при- кметниковими означеннями майже в усіх повітах східньої Галичини), Новосілки (Перемишль, Сянік, Бібрка), Новосілка (Мостиська, До- лина, Снятин).

Інші назви м.ють завдання зазначити якусь прикмету властиву даній оселі, котра її відрізняє від інших. Такою прикметою буває: а) Зовнішня форма оселі: Довга (Калуш), Довга (Стрий, Калуш, Дрогобич, Терехівка, Товмач), Довжка (Калуш, Долина, Довжки (Турка), Довжича (Ліско), Довжанка (Тернопіль), Довголука (Стрий), Довгополе (Косів); Кругля (Жидачів), Кругів (Золочів), Кругель (Перемишль, Ярослав); Крива (Горлиці), Криве (Ярослав, Березів, Добромиль, Ліско, Турка, Любачів, Радехів, Скалат, Бережани); Кривець (Богородчани, Косів), Кривенко (Густатин), Кривка (Ліско, Турка, Кривичі (Львів), Кришчі (Перемишляни), Кривки (Тернопіль), Кривулянка (Камінка Стр.), Криволука (Чортків), Криворівня (Косів), Криво- тин (Товмач); Чорнокіньці (Густатин); Кут (Скалат, Жидачів, Підгайці, Бережани, Густатин), Кути (Косів, Золочів), Кутська (Товмач), Кутині (Броди); Перехрестне (Косів).

б) Теренова або краєвидна ознака: Біла (Чортків, Тернопіль, Рава Руска, Рашиа), Біле (Перемишляни), Білий (Самбір), Білінка (Самбір), Білянка (Горлиці, Ярослав), Білявці (Броди, Білявчичі (Бучач), Білінька (Скалат), Білече (Борщів), Білічна (Грибів, Білівці (Борщів), Білівці (Золочів), Білоголови (Золочів); Чорна²⁾ (Гри- бів, Ліско), Чорне (Горлиці), Чернів (Рогатин), Чернелів (Тернопіль), Чернилава (Яворів), Чернява (Мостиська), Чернявка (Ярослав), Чер- нівка (Рудки, Тернопіль), Черніхівці (Збараж), Чернятин (Городенка), Чорношівичі (Львів), Чернелиця (Городенка); Червінка (Любачів); Зел- ена (Бучач, Густатин, Скалат, Надвірна, Зелінци (Борщів); Жовтянка (Жовква), Жовква (Жовква), Жовчів (Рогатин); Руда³⁾ (з різними

¹⁾ Назви виберемо лише з українських частин дав. Галичини; очевидно, є, тільки, як приклади, по кілька або кількадезять з кожної категорії. В думці подані назви повітів, в котрих дані оселі наводяться.

²⁾ Звичайно від висупів хрейді, вапняка, білої глини.

³⁾ Звичайно від лісів.

⁴⁾ Болотисте пасовище.

прикметниками майже в кожнім повіті), Рудка (Ярослав), Руденко (Ра- риметники (Львів), Руденка (Ліско), Рудки (Рудки), Рудавка (Сянік); ехів), Руданці (Львів), Руденка (Турка), Болотна (Перемишль), Мочари (Лі- дагна (Косів), Бахновате (Сянік), Мостиська), Топільщина (Самбір), Кальна (До- різно), Мокряни (Самбір, Мостиська), Луг (Горлиці, Ліско, Рава Р., Надвірна), Луги (Долина), Мостиська); Луг (Горлиці, Ліско, Рава Р.), Лучка (Тернопіль), Лукоз (Ланьцут), Лу- довстолуг (Тернопіль), Лука (Самбір, Калуш, Золочів, Луковець (Рогатин), Лука- городенка), Луки (Рава Р.), Лучка (Тернопіль), Лукоз (Ланьцут), Лука- гове (Ліско), Лукавець (Броди, Любачів), Луковець (Рогатин), Лука- чин (Любачів, Ліско, Самбір, Стріна), Поляна (Ліско, Добромиль), По- ляни (Грибів, Коросно, Сянік, Жовква), Полянка (Коросно, Любачів, Перемишль), Полянки (Ліско, Сянік, Косів), Полянчик (Ліско), Полянщина (До- льська, Надвірна); Гаї (з різними прикметниками: Дрогобич, Броди, Львів, Тернопіль); Садки (Заліщики), Садковичі (Самбір); Чагарі (Зба- раж); Діброва або Дуброва (Калуш, Любачів), Дубрівка (Ніско, Самбір, Любачів, Сянік), Діброва (Березів), Дубравка (Жидачів), Дубровиця (Ліско, Ярослав, Городок), Доубровляни (Дрогобич, Калуш, Стани- славів, Бібрка, Залішчій); Бірки (Ніско, Городок, Львів, Тернопіль), Ска- славів, Бібрка, Залішчій); Бірки (Ніско, Камінка Стр.), Ліски (Со- лат), Борове (Рава Р., Жовква); Ліско (Ліско, Камінка Стр.), Ліски (Ве- калів, Коломия), Лісковате (Добромиль); Креснопуща (Бережани); Со- колі (Ліско, Ярослав, Городок), Доубровляни (Дрогобич, Калуш, Стани- славів), Горькі (Сокаль), Горбачів (Львів), Чистогорб (Сянік); Гірка (Перемишль, Станіславів), Гірки (Рава Р.), Горигляди (Товмач), Голо- гори й Гологірки (Золочів); Скала (Борщів), Скальчик (Ясло); Висоцько (Турка, Ярослав, Броди); Височана (Станіславів), Височани (Сянік), Визняни (Перемишляни); Горянка (Ліско), Нагірці (Жовква, Камінка Стр.), Погірці (Рудки), Нагірянка (Бучач), Нагіряни (Сянік, Львів, Залі- шчій), Горішняни (Самбір); Верхня (Калуш); Стоки (Бібрка).

в) Прикмета, що означає положення щодо особли- востей околиці: Загір (Калуш, Яворів, Рудки, Сянік, Калуш, Збо- рів, Рогатин), Загіречко (Бібрка), Загірці (Золочів), Межгігірці (Бу- Підгірці (Стрий, Бібрка, Золочів), Підгіряни (Теребовля), Межгігірці (Бу- Підгірці (Станіславів); Підвисоке (Бережани, Снятин), Підва- сока (Снятин); Підкам'яні (Броди, Рогатин); Підярків (Львів); Підлісе (Бучач, Рава Р., Скалат), Підліски (Мостиська, Львів, Бібрка), Запісе (Яр- зів, Городок, Золочів, Чортків, Бучач, Борщів), Запісі (Бібрка), Залі- шчій (Бучач, Залішчій); Підбір (Рогатин), Підбіре (Рогатин), Підбірки (Львів), Забіре (Рава Р.); Задубрівці (Ярослав), Задубрівці (Снятин); Під- зірниччів (Рудки); Підгайці й Загайці (Підгайці); Під- гайчани (Рудки, Перемишляни, Зборів, Теребовля, Коломия); Залуче- гайчани (Рудки, Перемишляни, Зборів, Теребовля, Коломия); Залуж (Сянік), Яворів, Городок, Збараж, Рогатин, Коломия, Снятин), Залуж (Сянік), Залуче (Рогатин, Збараж), Підлуче (Любачів, Станіславів); Заруд (Зборів, Тернопіль, Збараж), Зарудці (Львів), Зарудечко (Збараж),

¹⁾ Тут і в інших подібно утворених іменах (-ани, -яни) назви населення зесту- пек назву оселі.

²⁾ Лінійкує широка заглибина в терені.

Порудно й Поруденко (Яворіє); Заболотів (Снятин), Заболотці (Снятин); Яврослав, Перемисько, Броди), Заболотівка (Чортків), Заболотівці (Жидачів).

Г) Гідрографічні прикмети: Блищводи (Жовква), Гниловоди й Маловоди (Підгайці), Доброводи (Підгайці, Збараж), Зимноводи й Зимновідки (Львів), Чорноводи й Біловода (Новий Торг), Синевідсько (Сколе), Водники (Бібрка, Станіславів), Криниця (Новий Санч, Дрогобич), Керниця (Городок), Кернички (Гусятин), Білокерниця (Підгайці, Золочів); Телпці (Ярослав); Потік (Ст. Місто, Рава Р., Рогатин, Бережани), Білий Потік (Чортків), Чорний Потік (Надвірна), Золотий Потік (Бучач), Сухий Потік (Турка), Потічок (Снятин), Поточиська (Городенка), Поточани (Бережани); Річка (Косів), Річця (Рава Р.), Чорнорічка (Корошів), Річчани (Городок), Поріче (Рудки, Городок), Заріче (Ярослав, Мостиська, Золочів, Сколе, Надвірна, Богородчани), Межиріччя (Жидачів), Сухоріччя (Львів); Чорторія¹⁾ (Бібрка, Тернопіль); Усте (Горлиці, Жидачів, Бучач, Борщів, Снятин), Устечко (Заліщики), Устеріки (Косів), Устрики (Ліско); Розтока²⁾ (Добромилі), Розтоки (Ліско, Косів), Розтінки (Долина); Озерце (Станіславів), Озірна (Зборів), Озерянка (Борщів, Зборів), Озеряни (Рогатин, Бучач, Борщів, Товмач); Ставки (Городок, Скалат), Ставища (Грибів), Сухостав (Гусятин), Ставчани (Городок), Заставне (Підгайці, Тернопіль), Заставе (Рава Р., Підгайці), Заставник і Заставці (Підгайці), Красновастці (Снятин), Новоставці (Бучач); Саджавка (Богородчани), Саджавка (Скалат, Надвірна); Підгати (Мостиська); Острів³⁾ (Перемиські, Ярослав, Рудки, Сокаль, Камінька Стр., Львів, Бібрка, Станіславів, Тернопіль), Острівець (Любачів, Коломия), Острівчик (Золочів, Тереховля); Береги (Ліско, Самбір), Беріжок (Турка), Беріжки (Ліско), Бережани (Бережани), Бережанка (Борщів), Бережниця (Ліско, Калуш, Жидачів, Стрий), Підберіжжя (Долина), Підберіжці (Броди, Львів), Побережжя (Жидачів, Станіславів), Забережжя (Станіславів).

д) Якість ґрунту: Камінь (Калуш), Білий Камінь (Золочів), Камінь (Надвірна), Камінь Гора (Підгайці, Рава Р.), Камініе (Сянік), Камениця (Ярослав), Камінька (з різними прикметками: Долина, Сянік, Рава Р., Камінька Стр.), Камлянка (Коломия), Камляни (Ліско, Скалат); Глина (Львів, Бережани), Глини (Ліско, Самбір), Глинсько (Жовква), Глинки (Любачів, Надвірна), Глинчани (Перемиськи); Вапнені (Горлиці); Піски (Мостиська, Рудки, Жовква, Львів, Броди), Пісочна (Жидачів), Піщатинці (Борщів); Роміш⁴⁾ (Сокаль).

е) Засоби лучби (комунікації): Мости (Рудки), Мости Великі (Жовква), Мости Малі (Рава Р.), Зубів Міст (Жовква), Книжний Міст (Мостиська), Містки (Львів), Мостисько (Мостиська), Замосте (Ярослав, Перемиськи), Підмосте (Перемиські), Загробеля (Тернопіль, Скалат); Пристань (Жовква); Броди (Броди), Брідки (Львів), Межиріччя (Сянік), Межиріччя (Стрий), Каменобрід (Городок); Перевозів (Сокаль), Перевозець (Калуш, Бучач), Перегінсько (Долина), Перетокі (Сокаль);

¹⁾ Вир у воді.

²⁾ Місце, де ріка ділиться на рукава.

³⁾ Місце, де ріка робить закрут, обляючи осело із трьох сторін.

⁴⁾ Мішанна піску із глиною.

Переволока⁵⁾ (Бучач), Переволочна (Золочів), Підволочиська (Скалат); Біловолоки (Тереховля); Розпутьте (Добромилі).

ж) Рістня (флора): Деревня (Жовква), Задеревчя (Долина); Білішка (Богородчани, Березів, Турка), Яблніки (Ліско), Яблонів (Турка), Яблонівка (Камінька Стр., Підгайці), Яблониця (Березів, Надвірна, Косів); Грушка (Товмач), Грушів (Дрогобич, Гусятин), Колонія, Гусятин), Яблонівка (Камінька Стр., Підгайці), Яблониця (Березів, Надвірна, Косів); Грушова (Березів), Грушовичі (Яворіє), Шустатині (Перемиські); Судова Вишня (Мостиська), Вишні (Рогатин), вишніччя (Перемиськи, Підгайці), Вишенка (Городок, Мостиська), давниська (Рудки); Сливки (Калуш), Сливчани (Перемиські, Ст. Місто); Черемха (Сянік), Черемхів (Бібрка, Підгайці, Коломия); Ліпа (Добромилі, Долина), Ліпе (Турка), Ліпна (Горлиці), Ліпина (Любачів, Сокаль), Ліпиця (Рогатин), Ліпці (Дрогобич), Ліповець (Сянік, Дрогобич, Любачів), Ліповича (Долина), Ліпівці (Перемиськи), Ліпник (Рава Р.), Ліпники (Мостиська), Підліпці (Золочів), Підліпе (Підгайці), Ліпиль (Рогатин); Ясінь (Ліско, Калуш), Ясінька (Горлиці, Турка), Ясенів (Броди, Городенка, Косів), Ясенівка (Рава Р.), Ясениця (Добромилі, Дрогобич, Турка), Ясеновець (Долина), Ясениці (Золочів); Вербілля (Бережани, Підгайці), Вербна (Ярослав), Вербілка (Борщів), Вербілява Р., Бібрка), Вербіж (Сокаль), Вербовець (Тереховля, Косів), Вербіччя (Городенка), Вербліни (Яворіє, Камінька Стр.), Верблїнятин (Бучач), Вербівчик (Броди), Вербілівці (Рогатин), Підвербіччя (Городенка), Япольниця (Ст. Місто); Дубна (Сянік), Дубче (Броди), Дубно (Ланьцут), Дубче (Нов. Санч), Дубище (Бережани), Дубки (Городенка), Дубенко (Бучач), Дубецько (Перемиські), Дубляни (Самбір, Львів), Дубівка (Рудка), Дубовиця (Калуш), Дубівці (Станіславів, Тернопіль), Дубівці (Скалат), Піддубці (Рава Р.); Граб (Ясло), Грабів (Долина), Грабич (Самбір), Грабова (Камінька Стр.), Грабівка (Березів, Калуш), Грабовець (Ярослав, Стрий, Сколе, Богородчани, Тернопіль), Грабник (Самбір), Грабівці (Зборів), Грабівно (Рудки), Грабівниця (Березів, Добромилі), ук (Ліско), Букова (Самбір), Буковоць (Ліско, Турка), Буківна (Товмач), учина (Броди), Буківсько (Сянік), Буківина (Бібрка), Буківинка (Турка, Рава Р.); Берест (Грибів), Бересток (Заліщики), Берестяни (Самбір), вора (Турка), Яворс (Ясло), Яворки (Нов. Торг), Яворів (Турка, Яворів, Іолина, Косів), Яворець (Ліско), Яворівка (Калуш), Явірник (Сянік, Добромилі); Березів (Березів, Ст. Місто, Коломия), Березка (Ліско, Добромилі), Березець (Рудки), Березова (Ясло), Березовець (Ліско), Береза (Бучач), Березине (Бібрка, Жидачів), Березниця (Ліско), Березівці (Бібрка), Березовиця (Збараж, Тернопіль), Підберезці (Львів, Зборів), побережка (Косів); Ольхова⁶⁾ (Ліско), Вільховець (Корошів, Ліско, Бібрка, Городенка), Вільхівка (Долина), Вільхівці (Сянік), Вільхівчик (Гусятин), Вільховичі (Бережани, Борщів), Вільшани (Перемиські), Вільшані (Самбір), Вільшанка (Рава Р., Золочів), Вільшаниця (Ліско, Яворів, Золочів, Товмач⁷⁾); Тисів (Долина), Тисова (Перемиські), Тисна й Тисовець (Ліско); Соснів (Підгайці), Соснина (Жовква), Сосниця (Ярослав), Удоснів (Бібрка); Смерек (Ліско), Смереків (Жовква), Смеречне (Ко-

⁵⁾ Місце, в котрім прорваливали човни з одної ріки до другої.

⁶⁾ Можливе, що декотрі із цих назв стоять у зв'язку зі словом «вишня».

⁷⁾ Тут і дальше чується форма: Оля... і Віль...

⁸⁾ Можливе, що декотрі із цих назв стоять у зв'язку з іменем Ольги.

росно, Смеречка (Добромилль, Турка), Смерековець (Горлиці); Ялин (Любачів), Ялинкувате (Сколе); Оріховець (Скалат), Оріхвіць (Перемисьль), Орішківці (Бібрка, Гусятин), Оріхівчик (Броди); Ліщин (Бібрка), Ліщина (Горлиці, Добромилль); Тернівці (Перемисьль), Тернава (Добромилль, Ліско, Турка), Тернавка (Ляньцут, Добромилль, Сянкі, Ст. Місто Жидачів, Сколе, Борщів); Дернів (Камінка Стр.), Деренівка (Теребовля); Калинів (Самбір), Калинівка (Бібрка), Калиніщина (Чортків); Черемха (Сянкі), Черемхів (Бібрка, Підгайці, Коломия), Черемшина (Золочів); Тростяна (Коросно), Тростянець (Добромилль, Долина, Жидачів, Турка, Яворів, Бережани, Зборів, Золочів, Снятин), Тростянци (Бучач), Тростянка (Коломия), Тростинка (Рава Р.); Лози (Рава Р.), Лозов (Тернопіль), Лозина (Городок), Лозівка (Збараж), Заліці (Броди, Зборів); Бзовія (Золочів); Малиновка (Львів), Малинівці (Березів); Винград (Товмач, Коломия), Винятинці (Заліщики); Хміль (Ліско), Хмільні (Радехів), Хмелева (Золочів, Городенка, Заліщики), Хмелівка (Теребовля, Богородчани), Хмелиська (Скалат); Макова (Добромилль), Моківська (Ярослав); Горохівці (Перемисьль), Горохлина (Богородчани, Гарбузія (Зборів); Бураківка (Заліщики); Капустинці (Збараж, Борщів, Хренів (Камінка Стр.); Пшеничники (Товмач); Прсівці (Збараж); Цетова (Калуш, Бучач); Рожанка (Сколе, Жовква), Рожанівка (Заліщики, Барвінок (Коросно); Лопушна (Самбір, Бібрка, Рогатин), Лопуш (Ляньцут), Лопушанка (Добромилль, Турка, Ст. Місто), Лопушниця (Добромилль), Лопушани (Зборів); Кропивна (Золочів), Кропивник (Добромилль, Дрогобич, Калуш, Долина), Кропивнице (Коломия), Покривна (Тернопіль).

з) Звірна (фавна): Кінське (Березів), Конів (Ст. Місто); Коби (Збараж), Кобиляшчя (Самбір), Кобилець (Коломия), Кобилниця (Любачів); Волове (Бібрка, Коломия), Воловець (Горлиці); Биків (Перемисьль), Биківці (Сянкі); Теляць (Підгайці); Баранів (Бучач); Баранів (Бережани), Баранчичі (Самбір); Скопів (Перемисьль), Скопівка (Товмач); Цапів (Любачів), Цапівці (Заліщики); Кізілів (Камінка Стр., Бережани), Козова (Бережани), Козьова (Сколе), Козівка (Бережани, Тернопіль), Козівка (Любачів), Козина (Станиславів, Скалат), Козів (Львів); Котів (Добромилль, Бережани), Котівка (Гусятин), Котятин (Калуш), Коудурів (Бібрка); Сарни (Яворів), Сарники (Рогатин); Диків (Любачів); Медвежа (Дрогобич, Рава Р.), Медведяна (Жовква), Медведів (Бучач); Вовків (Львів, Перемисьляни), Вовча (Ст. Місто), Вовче (Турк), Вовківці (Борщів), Вовчків (Станиславів), Вовчківці (Зборів, Снятин), Вовчинець (Станиславів), Вовчатичі (Бібрка), Вовчагора (Яворів), Вовчина (Ліско), Вовчидовичі (Мостиська); Туря (Долина), Туре (Ст. Місто, Радехів), Турка (Турка, Коломия), Турівка (Скалат), Турянське (Сянкі), Турянівці (Бібрка), Потурівці (Скопів); Зубря (Львів), Зубрець (Бучач), Зубрик (Новий Санч); Лосі (Новий Санч, Горлиці), Лосця (Борщів), Лосинець (Турка); Лісівці (Заліщики), Лісатичі (Стрий), Лісовиці (Долина), Лісїями (Любачів), Яричів (Львів); Білка (Львів, Перемисьляни, Городенка), Білече (Дрогобич, Борщів), Білошкірка (Тернопіль); Видра (Березів), Видрне (Ліско); Бібрка (Ліско, Бібрка), Бобрівка (Ярослав), Бобрка (Турка); Соборівка (Золочів); Хом'яків (Станиславів), Хом'я-

ківка (Чортків, Товмач, Коломия); Щуровичі (Броди); Качорівка (Радехів); Труханів (Сколе); Гусаків (Мостиська), Гусятин (Гусятин); Голубиця (Броди); Вороблик (Коросно, Сянкі), Вороблячін (Рава Р.), Воробівка (Тернопіль, Скалат), Воробловичі (Дрогобич); Чайковичі (Рудки); Чаплі (Самбір), Чапляки (Яворів); Кулици (Жовтва, Радехів), Куличів (Сокаль); Вороне (Товмач), Воронів (Рава Р., Рогатин, Городенка), Вороняки (Золочів), Гайворонка (Підгайці); Сорока (Скалат), Сорюки (Львів, Бучач, Коломия), Сорючки (Скалат); Зазулі (Золочів), Зазулинці (Заліщики); Ластівки (Дрогобич); Журавно (Жидачів), Журавин (Ліско), Журавці (Рава Р.), Журавенко (Рогатин), Журавича (Перемисьль), Журавків (Жидачів), Журавички (Ярослав), Журавичі (Бучач); Косів (Чортків, Косів), Косовичі (Городок); Дроздовичі (Перемисьль, Городок); Чижки (Самбір, Мостиська, Львів, Золочів), Чижів (Золочів), Чижиків (Львів), Чижичі (Бібрка), Чижовичі (Мостиська); Гоголів (Сокаль); Пугачі (Любачів); Сокіл (Станиславів), Соколя (Мостиська, Камінка Стр.), Соколов (Ліско), Соколові (Жидачів, Стрий, Підгайці, Камінка Стр., Бучач), Соколяки (Бібрка, Золочів, Косів), Соколин (Яворів), Соколиця (Бучач), Соколики (Турка); Білосорина (Надвірна); Шульганівка (Чортків); Яструбичі (Станиславів), Яструбичі (Нов. Санч), Яструбич (Львів), Яструбичі (Сокаль); Круглець (Гусятин); Орельць (Ліско, Снятин); Рибне (Ліско, Добромилль), Рибно (Станиславів, Косів), Рибничі (Дрогобич); Коропець (Бучач, Золочів); Плотишка (Бережани, Тернопіль); Пстружине (Горлиці); Жабне (Косів), Жабин (Зборів), Жабче (Сокаль), Жабинці (Гусятин); Раків (Станиславів), Ракова (Сянкі, Самбір), Раковець (Львів, Підгайці, Богородчани, Городенка), Раківчик (Коломия), Раківчух (Гусятин); Змигвська (Яворів); Комара (Перемисьль), Комарів (Стрий, Станиславів, Сокаль), Комарівка (Бережани, Бучач), Комарно (Рудки), Комаровичі (Добромилль); Жуків (Любачів, Золочів, Бережани, Городенка), Жуківці (Тернопіль), Жукотин (Турка, Коломия).

Ціла ота велика громада назв має безперечно своє значення для науки. Вона дає м. ін. підставу до вивчення поширення біля 50 гатунків рідної й понад 60 гатунків звірні в тих часах, коли повставали ними наші оселі. При допомозі цих назв можна також досліджувати стан залісненя нашого краю в давнину. Одначе, для розв'язки питань, поставлених на початку нашої статті, краєзнавчі назви не приносять майже нічого. Вони не кажуть, хто позасновував названі ними оселі, але не означають часу, коли їх засновано. Майже всі досі висчислені оселі могли повстати або ще дуже давно, в передісторичних часах, або у князівський чи литовсько-польській добі, або зовсім недавно. Лише в деяких зовсім виняткових випадках краєзнавча назва вказує також приблизно вік оселі. Оселі з назвами звірів, що вже взагалі вигинули, як, наприклад, тур, або, яких вже від давна нема в наших краях, як, наприклад, зубр, бібр, безперечно, походять із давніх, старовинних часів. Так само на старовинну добу вказують назви, що означають давні примітивні способи лучби, як, наприклад, Переволока, Переволочна й ін. Наприклад, такі назви, як: Новосілки, Новоселиця, Фільварки, Хатки,

³⁾ Трухан — индик.

⁴⁾ Кулик — водний дрозд.

⁵⁾ Білозір — сокіл.

¹⁾ Називають також Путориця (метатеаза).

Халупки, свідчать, що зазначені ними оселі повстали в пізніших, новіших часах. Але головна маса краєзнавчих назв не подає навіть таких приблизних вказівок.

II.

Зовсім інакше представляється справа з особовими назвами. Тут кожна назва подає імя засновника й первісного власника або управителя оселі. Особові назви виступають у двохкій постаті: іменниковій або прикметниковій; кожна з цих постатей має окремі властиві собі закінчення, що, звичайно, відповідають способам та часові повстання оселі. На ці підстави ділимо цілу громаду особових назв на кілька окремих відділів або груп.

а) Іменникові назви на -ичі, -иці. Ці закінчення повстали зі старослов'янського -ишть, що первісно надавало слову зменшуюче значення (демінутивум, а відтак прийняло патронімічну прикмету. Визвук пня мже перед закінченням відпасти або перейти на -ов. Назви оселі із цим закінченням мають звичайно форму множини. Возьмім як приклад, назву села Бояничі в сокальському повіті. Вона зложена з імені Боян (від боя — бія, боротьба) та закінчення -ичі. Це закінчення надає назві значення патронімічне, проте назва Бояничі значить родина, потомки, челядь Бояна. Так само назва села Мальчиці в гордещкому повіті, зложена з імені Мал(ко), здрібнілого з Мал — малий та закінчення -иці, значить: родина, потомки, челядь Малка. З цього ж імені утворено також назву сіл Малковичі в перемиському та гордещкому повітах. Як знаємо, хоч би з Початкового літопису, первісне поселювання слов'янських племен відбувалося родами. Оселя складалася з головного двора, в котрім жив голова роду з найближчою родиною, а біля двора тулилися дубодівки для інших членів роду та челядь котру також зараховували до роду, та різні господарські будинки. Від імені голови роду діставав назву цілий рід; назва оселі відповідала на питання: хто живе в цьому дворі?

З цього бачимо, що оселі з патронімічними назвами повстали ще у правдивих, досторичних часах початкової колонізації нашого краю українським населенням. Це potwierджують також преданні поганські імена осіб, із котрих ці назви утворені. Впередіть наведені прикладах Боян — це імя, яке носив також напів мітичний співець, згадуваний у „Слові о полку Горовім“; імя Мал відоме з Початкового літопису, як імя деревлянського князя, з котрим в X-ому ст. воювала київська княгиня Ольга. Очевидно, не всі імена, що виступають у назвах оселі дадуться віднайти в наших старовинних літературних пам'ятках; багато давно живаних імен заховалося тільки у цих саме назвах і тому патронімічні назви оселі ще заразоточіне джерело до пізнання нашої стародавньої ономастики осіб та родів.

До цієї групи назв належать: Бабичі (Перемисьль — від баба — старуха, бабуня), Баличі (Мостиська, Жидачів — від імені Бал), Бирчичі (Рудки — від Бирко, Берко), Бояновичі (Мостиська — від Боя), Болестрашчичі (Перемишль — від Болестраш), Боневичі (Добромиль — від Бон), Боратичі (Перемишль — від Бората), Бориничі (Бібрка — від Борина).

¹⁾ Частину з поданих тут імен пояснив відомий славіст Фр. Мікльосіч у праці „Bildung der slavischen Personennamen“, напов виданий у Гайдельбергу, 1927.

Братковичі (Городок — від Братко), Вишатичі (Перемисьль — від Вишата; так називався київський воєвода в XI. ст., згаданий у Початковому літописі), Войславичі (Сокаль — від Войслав), Войковичі або Вуйковичі (Мостиська — від Войко), Воютичі (Самбір — від Воюта), Глібовичі (Бібрка, Перемисьляни — від Гліб, імені багачоха князя), Глуховичі (Львів — від Глух), Гонятичі (Рудки — від Гонята), Гориславичі (Мостиська — від Горислав; так називав „Повість временних літ“ чернігівського князя Олега Святославича), Гинювичі (Бережани — від Гон), Гнатковичі (Перемисьль — від Гнатко [із пня гна = гнати, проганяти, не має із християнським Ігнатієм нічого спільного), Городиславичі (Бібрка — від Городислав), Даровичі (Перемисьль — від Дар; це імя стрічається у зложеннях: Даро-слав, Даро-мисл), Дерезичі (Дрогобич — від Дерез; стрічається у здрібнілому: Дерезко й у зложеннях: Дерези-край, Дерези-мир, Дерези-слав), Дитятичі (Мостиська — від Дитя), Дідушичі (Стрий — від Дідух), Добковичі (Ярослав — від Дитя Добо), Добряничі (Перемисьляни — від Добрян, споріднене з Добрян, іменем дячка Володимира Великого), Дроговичі (Бібрка — від Дрог, виступає у зложеннях: Дрого-мил, Дрого-мил, Дрого-люб і ін.), Дуньковичі (Перемисьль — від Дунило, здрібніле Дунико), Жидовичі (Перемисьляни) й Жидятичі (Львів) походять від кореня жид = ожидати, з якого повстали імена Ждан і Жидята (відомий новгородський проповідник) та не мають із жидівським народом нічого спільного; Завидовичі (Городок — від Завид), Кривичі (Львів — від Крив, здрібніле Кривко), Крисовичі (Мостиська — від Курь, виступає у зложенні: Криси-мир), Куровичі (Перемисьляни — від Кур), Лисенічі (Львів) і Лисятичі (Стрий) — від Лис — лисий, Малічковичі (Львів — від Мал, здрібніле Малічко), Мервичі (Жовква — від Мерв), Милошовичі і Милятичі (Львів — від Мил, здрібніле Милош і Милята), Мишлятичі (Мостиська — від Мысл, виступає у зложеннях: Добро-мисл, Радо-мисл, Пере-мисл, Мисли-бор і ін.), Молодовичі (Перемисьль — від Млад = молодий), Мужилівичі (Яворів — від Млжъ = муж, згрубіле Мужило), Надичі (Жовква — від Над, в жін. роді Нада = надія), Нестанічі (Радехів — від Стан, Нестан, виступає у зложеннях: Стани-мир, Станіслав і ін.), Никятічі (Ланцут — від Нга = веселість), Нинювичі (Сокаль — від Нин, виступає у зложеннях: Нино-гнів, Нино-мисл, Нино-слав), Ніговичі (Рудки — від Нга = веселість), Первятічі (Сокаль — від Первята), Пикуличі (Перемисьль), Пикуличі (Львів) і Пикуличі (Стрий) — від Плж, згрубіле: Пукала, Пикула, Пукина; Полятичі (Ярослав — від Полята), Пуятічі (Городок — від Пльть = дорога, Путата, імя воєводи, згадуваного в „Повісті врем. літ“), Радиничі (Мостиська) й Радосичі (Сянік) — від Рад = швидкий, Радина, Радоса; Рихтичі (Дрогобич — від Рихта), Русячичі (Бібрка — від Рус = русий, рудавий, Русата), Садковичі (Самбір — від Садко), Страшевичі (Ст. Місто — від Страх), Судковичі (Мостиська — від Сл, здрібніле Судко, виступає у зложеннях: Суди-вой, Суди-мир, Суди-слав), Сулятичі (Жидачів — від Сул = сильний, Сулята; виступає у зложеннях: Сули-мир, Сули-слав), Тамановичі (Мостиська — від Том = томити, непокоїти, Томан; виступає у зложенні: Томи-слав), Тустановичі (Дрогобич — від Стан, Тустан; див. Нестанічі), Унятичі (Дрогобич — від Ун = ліпший, Унята; виступає у зложенні: Уни-слав), Хлопичі (Ярослав — від Хлап = не-

вільник), Ходовичі (Стрий — від Ход = ходити, провадити; споріднене зі знам'ям із літописів іменем Ходота), Худиківці (Борщів — від Худ = худий, здрібніле Худик), Чудовичі (Ярослав — від Чудо, виступає у зложенні Чудо-мил), Ярославичі (Зборів — від Яр = строгий, суворий, зложене: Ярослав) і інші.

Колі розміщення осель із патронімічними назвами слідимо на мапі, переконаємось, що вони найгущіше виступають у перемиському повіті. Відтак стрічаємо їх у більшій кількості в повітах: самбірському, рудецькому, мостиському, ярославському, львівському, дрогобичькому, гордоцькому, сокальському й перемисьлянському. В інших повітах виступають лише спорадично, а на схід від лінії Стрий—Перемішляни—Радеків майже зовсім зникають. Треба ще згадати, що не всі оселі з назвами, закінченими на -ичі, -иці, походять безумовно із предавчих, передісторичних часів. Подекуди надавано й пізнішим оселям назви з такими ж закінченнями просто по аналогії до сусідніх. Так, зустрічаємо оселі, з назвами такими, як, напр.: Катериничі (Рудки), Михалевичі (Дрогобич), Максимовичі (Самбір), Ільковичі (Сокаль), Дмитровичі (Мостиська, Львів), Олексиці (Стрий) та ін. Тут патронімічне закінчення — доцільно до християнських особових імен: Катерина, Михайло, Максим, Ілько, Дмитро, Олекса — й саме тому пізніше походження цих осель. Подекуди знову стрічаємо закінчення -ичі, -иці, доцільнені до звичайних назв, напр.: Товчатиці, (Бібрка), Лисовичі (Долина), Щуровичі (Броди), Чайковиці (Рудки), Дроздовичі (Перемішль, Городок), Яструбичі (Сокаль), так, що тяжко вирішити, чи це назви красензв'язчі, чи патронімічні, похідні від особових імен: Бовк Лис (= лисий), Щур, Чайка, Дрозд, Яструб).

б) Прикметникові назви, закінчені на -ь, -ів, -ин. Назви із закінченнями на -ь, -ів, -ин, мають значення присвійних (посесивних) прикметників і відповідають на питання: чий це двір або город? Напр., Перемішль = город Перемисла, Павліва = двір Павла, Боратин = двір Борати. Ці назви вже не вказують на спільне родове господарство, але на приватне особисте посідання. Тому мусимо прийняти, що вони походять із децjo пізніших, ніж патронімічні назви, часів, із доби розвитку приватної особової власності й державної влади, що забезпечувала цю власність.

Найстарший гурт зпоміж цих осель творять оселі із прикметниковим закінченнями на -ь, про що свідчать вже сама старинність цієї граматичної форми, тепер уже неживої, бо її місце займила присвійна форма на -ів. Сюди належать: Борислав [ь] (Дрогобич — із Борь = боротьба + Слава), Будомир[ь] (Яворів — із Буд = чувати + мить = супокій), Вербіж (Рудки, Сокаль — із Врѣб, котрого значення не з'ясовано), Добромил[ь] (= із Добрь + Миль = милий), Добротвір [ь] (Камінка Стр. — з Добрь + Творь = творити, робити), Домажир [ь] (Городок — із Домь = дім + Жирь = життя), Дрогомишль (Яворів — із Драгь = дорогий + Миль = думка), Жижномир[ь] Бучач — із Жижь = життя + мить), Збарж (= із Събы, Збы = статися, діятися), Калущ (= із Каль = чорний), Любнів (Городок — із Любь =

люблений), Мединь (Збарж — із Медь = мід), Остробіж (Рава Р. — з Острь = острий + Божь), Перемішль (див. вище), Поздимир[ь] (Сокаль — із Поздъ = пізно + Мить), Самбір[ь] (= із Самь + Борь = боротьба, (Мовбуза)) Станимир[ь] (Перемішль — із Стань = стояти + Мить), Тумир[ь] (Станислава — із Томь = знущання + Мить), Тустань (Станислава — із Ту + Стань = стояти), Урмань (Бережани — з Ур, невідомого значення, з котрого повстало сербське імя Урош, + Ман), Хотимир[ь] (Городка — з Хоть = бажання, воля + Мить), Хотинь (Калущ — із Хоть), Ярослав [ь] (= із Ярь = строгий, суворий + Слава) й інші. Як бачимо, закінчення -ь виступає включно у зв'язку зі старовинними поганськими іменами, що також вказує на стародавність осель, означених цими назвами.

Закінчення -ів — це найбільшайша й найбільше поширена присвійна форма особових назв. Оселі з так закінченими назвами зустрічаються в більшій кількості в усіх повітах заселеної українцями частиною Галичини). Наведемо лиш кільканадцять для прикладу: Бенів (Золочів — із Бен = вбивство), Блаків (Самбір — із Благь = добрий), Бовшів (Рогатин) і Болехів (Долина) — з Болъ = більше, лише, здрібніле Болек; Божиків (Підгайці — з Божь, здрібніле Божик), Буянів (Журавно — з Бой = боротьба, Боян), Видинів (Снятин — із Видь = вид, зір), Вітків (Сокаль, Радеків — із Вить = користь, зиск), Глухів (Сокаль) і Глушків (Городка) — із Глухь, Дідилів (Камінка Стр. — з Дьдъ = предок, згрубіле Дідило), Доброгостів (Дрогобич — із Добрь + Гость), Дорошів (Жовква) і Дрогогів (Перемішль) — із Драгь = дорогий милий; Зборів (із Изборь = вибір), Любачів (із Лисків (Журавно — з Лись = лисий, здрібніле Лиско), Любачів (із Любь = люблений), Малів (Теребовля — з Маль = малий), Малехів (Бібрка, Львів — із Маль, здрібніле Малик), Мужилів (Підгайці — з Мъ жь = муж, згрубіле Мужило), Немилів (Радеків — із Миль = Немиль), Ожидів (Золочів — із Жьда = ждати), Перемилів (Гусятин — із Пере-милъ = дуже милий), Русилів (Камінка Стр., Бучач — із Русь = русий, згрубіле Русило), Радеків (із Радь = швидкий, здрібніле Радик), Станів (Радеків — із Стой = стояти), Станьків (Стрий — зі Стань = стояти, здрібніле Станько), Ходорів (Бібрка — з Ходь = ходити, вести), Хоробрів (Сокаль, Бережани — із Храбрь = хоробрий), Черників (Рудки, Тернопіль — із Чрънь = чорний, здрібніле Черник). У всіх отсих назвах прикметникове закінчення — ів виступає у сполучі з старовинними поганськими іменами, які ще до кінця XIV. ст. мали на Русі більшу популярність, ніж християнські. Значить, названі вище оселі походять ще з давньої доби нашого державного життя.

Але не менш часто стрічаємо закінчення — ів у сполучі з церковними християнськими іменами. Тут у першу чергу доводиться згадати Львів, заснований, як знаємо з Галицько-Волинського літопису, около половини XIII. ст. королем Данилом у честь свого сина Льва. Сюди належать: Василів (Рава Р.), Вікторів (Станислава), Григорів (Рогатин, Бучач), Дмитрів (Радеків), Іванків (Борщів), Карлів (Снятин), Миколаїв (Жидачів, Бібрка, Радеків), Михалків (Коломия, Борщів), Олешків (Сня-

1) Я. Wojciechowski, *Chrobiała, Kraków, 1873*, зарекоував ці останні назви до т. зв. військових осель, але до цього нема ніякої підстави.

2) До цього типу належить і назва с. Семигінева, котру Я. Рудницький обговорює у 12. ч. «Нашої Батьківщини».

тин, Павлів (Радеків), Петриків (Тернопіль), Семенів (Теребовля), Сидорів (Гусятин), Янів (Самбір, Городок, Теребовля) і багато інших. Замітно, що оселі з назвою Янів не мусять бути польського походження, бо імя Ян було розповсюджене також і на Русі за княжих часів (напр., відомий боярин Ян Вшатиц). Оці оселі походять вже з пізнішої доби, починаючи від XIII. ст. аж до найновіших часів.

Рівнорядно та рівночасно з особовими назвами, закінченими на —ів, повставали назви, закінчені на —ин. Це присвяєні прикметникове закінчення доцільовано до особових імен із визвуком —а, або на мяку шлестівку. Тут треба також відрізнити назви, утворені зі старовинних поганських імен, від пізніших християнсько-церковних. До першої категорії належать: Бабин (Самбір, Калуш, Косів — див. Бабич), Берлин (Броди, імя Берла — з Беръ = брати, забирати), Бобятин (Сокаль, імя Бобята — з Боб, невіясненого значення), Богутин (Зборів, імя Богута — з Богъ), Боратин (Ярослав, Сокаль, Броди, імя Бората — з Боръ = боротьба), Будинин (Сокаль, імя Будина — з Бъд. Буд = чувати), Дятятин (Рогатин, імя Дятята), Добрячин (Сокаль) і Добрусин (Жовква) — з Добрь = добрий, Душатин (Сянкі, імя Душата — з Душа = дух), Жогатин (Добромиль, імя Жогата = Жегота — з Жег = палити), Журатин (Камінка Стр., імя Журата), Космирин (Бучач, імя Космира — з миръ = супокій), Коростятин (Бучач, імя Коростята — із Кръсть = хрест), Лабшин (Жидачів) і Лапшин (Бережани) — з Лаб, не віясненого значення, Ладичин (Тернопіль, імя Ладики — з Лад = краса), Лопатин (Городок, Камінка Стр., імя Милята — з Миль = мильий), Митутин (Золочів, імя Митула — з Мит, невіясненого значення), Мокротин (Жовква, імя Мокрота із Мръъ = темний), Поратин (Радеків, імя Перата — з Пер, не віясненого значення), Поручин (Бережани, імя Поруча), Рогатин (імя Rogata — з Rogъ = ріг), Славятин (Підгайці, імя Славята — зі Слава), Собетин (Ярослав, імя Собета — зі Собу = допомога), Станин (Радеків, імя Стана — зі Станъ = стояти), Стратин (Рогатин, імя Страта — зі Страт = стратити), Тішатин (Ярослав, імя Тішата — з Тъха = потіха), Хлопятин (Сокаль, імя Хлопята — із Хляль = невільник), Шибалин (Бережани, імя Шибала), Яратин (Ніско, імя Ярота — з Яръ = строгий). Назви, утворені із християнсько-церковних імен, стрічаються в цій групі доволі рідко: Васютин (Рогатин, імя Васюта — Василь), Олексин (Бережани), Савчин (Сокаль, імя Савка), Хомчин (Косів, імя Хома, здібніле Хомка), Насташин (Рогатин, імя Настаса), Ячнин (Перемішляни, імя Ячка). Сюди належить правдоподібно також Снятин (імя Коснята = Константи, при чім перший склад відпав. Інтересно, що особові назви оселі із прикметниковим закінченням на —ин виступають наичастіше в сокальському, а відтак в рогатинському, бережанському та ярославському повіттах.

а) Іменникові назви на -івці, -инці. Ці назви повстали при допомозі доцільлення додаткового закінчення —ці до назв оселі із присвійними прикметниковими закінченнями -ів, -ин, на означення населення, що жило в цих оселях. І так двічі ці хутір, заснований Яцьком, первісно називався Яць-ів, а люди, що жили в цьому дворі, Яць-ів-ці; згодом ця остання назва витиснула попередню й перейшла на самий двір. Так само двічі ці хутір, заснований Микиткою, початково нази-

вався Микит-ин, а люди, що в ньому жили, Микит-ин-ці; відтак назва Микитинці приросла до самого хутора. Ці подвійні закінчення зустрічаємо так при старовинних поганських іменах, як також і при християнсько-церковних. Очевидно, перші з них — старші, другі — молодші, пізніші. До першої категорії належать: Беньківці (Рогатин — із Бен = убиство, див. Бенів), Богатківці (Підгайці — з Богатъ = багатий), Болехівці (Дрогобич — із Болъ = більше, див. Болехів), Братківці (Стрий, Станіславів — із Братръ = брат, здрібніле Братко), Гинківці (Заліщики — з Гын, невідомого значення), Дитківці (Броди) і Дятківці (Коломия) — з імени Детко¹⁾, Курцівці (Тернопіль — Куръ-снів), Малашівці (Бібрка — з Маль, див. Маличковичі, Малів, Малехів), Нікківці (Ліско — з Мик — невідомого значення), Негівці (Калуш) — з Нігъ = веселість, див. Ніговичі), Семківці (Городенка, Коломия, Чортків), Семківці (Підгайці, Станіславів) і Смиківці (Тернопіль) — із Съм, Станківці (Долина, Бібрка — зі Станъ = стояти, див. Настанци, Станімир, Станін), Худівці і Худиківці (Борщів — із Худъ = худий); — Бабинці (Рогатин, Борщів — із Баба, див. Бабичі, Бабин), Балинци (Коломия — з Балъ Бала), Вігошніці (Перемішль — із Вить = зиск, див. Витків), Путятинці (Рогатин — із Патъ = дорога, див. Путятинці), Скородинці (Чортків — зі Скоръ = скорий) і інші.

До назв, що повстали із християнсько-церковних імен, належать: Андрушівці (Сянкі), Васильківці (Гусятин), Гринівці (Товмач), Гринківці (Гусятин), Данилівці (Зборів), Давидківці (Чортків), Іванівці (Жидачів, Коломия), Івашківці (Турка, Збараж), Климківці (Збараж), Касперівці (Заліщики), Лавриківці (Зборів), Марківці (Сянкі, Товмач), Матівці (Коломия), Несторівці (Зборів), Остапківці (Коломия), Томашівці (Калуш), Янківці (Ліско, Тернопіль), Яцківці (Зборів); — Варваринці (Теребовля), Ілинці (Снятин), Микулциці (Тернопіль, Снятин), Микитинці (Станіславів, Косів), Олексинці (Борщів).

г) Іменникові назви на -івка. Це закінчення надає назві характер здрібнільний, пестливий, і тому можемо догадуватися, що первісно цього рода назви надавано невеличким, побічним оселям. Це досі назви з цим закінченням мають переважно т. зв. кути (окремлі частини села), присілки, філярки, відокремлені групи хат, тощо — хоч попадають тут також і більші села. Оселі з назвами цього тигу повстали вже в пізніших історичних часах, як вислід колонізаційної діяльності володарів та великих землевласників. Перші оселі з особовими назвами, закінченими на -івка, стрічаємо зойно в актах із XIV. ст. Очевидно, імена, до котрих доцільовано це закінчення, це вже християнсько-церковні, деякі з них мають навіть жужинецький характер. Одиним, наскільки ми могли перевірити, винятком є Пакошівка (Сянкі), що має назву, утворену зі старовинного слов'янського імені Пакош (із Пекъ = сильний, здоровий). Назви цього типу поширені в усіх українських частинах Наддністрянщини. Наводимо декілька для прикладу: Августівка (Бережани), Адамівка (Ярослав,

¹⁾ Так називався боярин, що правив Галицькою Державою після смерті князя Болослава-Юрія II. (1340. р.).

²⁾ Пригадуємо, що малопольський вельможа Пакошлав володів кілька літ по умові в Спільку (1214. р.) Любачівщиною, а Перемиська земля зі Сянчиною тоді належала до Польщі.

Жидачів, Бережани), Богданівка (Зборів, Збараж), Викторівка (Бережани), Казимирівка (Золочів), Кливівка (Горлиць, Сянік), Михайлівка (Ярослав, Підгайці), Панасівка (Броди, Скалат), Романівка (Рудки, Радеків, Тернопіль, Терехів), Семівівка (Городенка), Тарасівка (Збараж), Теклівка (Тернопіль, Заліщики), Якубівка (Городенка).

III.

Поруч із краєзнавчими та особовими назвами можна серед назв галицьких осель підмітити ще кілька менших груп, з яких згадаємо найважливіші.

а) Колонізаційні. Чимало осель має назви, які означають різні племена, що живуть у ближній або далійшій сусідстві нашого краю. Ці оселі повстали, очевидно, шляхом поселення людей, приналежних до цих племен. Отже, маємо тут до діла з чужеплемінною колонізацією й то, здебільша, недобровільною, примусовою. Відома річ, що в давнину, коли великі простори землі лежали облогом задля браку поселення, людська робуча сила мала велику ціну. Тому при нагоді воєнних походів було заманяно забрати якнайбільше полонених, що їх відтак уживали, як невільників, до послуги або осаджували на ґрунтах. Такі оселі називано назвою племені, з якого походили поселенці. Час повстання цих осель можна приблизно означити на підставі відомостей, які історична наука збрала про політичні та етнографічні відносини в різних добах. Так, напр., три оселі з назвою Дуліби (Стрий, Бібрка, Бучач) походять ще з передісторичних часів і правдоподібно є слідами останків того племені, що його головні маси пересунулися в VII-ому ст. під напором аварів даліше на північ. Щодо назв Деревляни (Камінка Стр.) й Поляни (Грибів, Коросно, Сянік, Жовква), то вони надто розповсюджені у слов'янському світі, — всюди були дерева (ліси) й поля, — щоби їх dokonче вважати з літописними деревлянами й полянами, тому вважаємо їх радше за краєзнавчі, ніж колонізаційні назви. З більшою правдоподібністю можемо за колонізаційні признати оселю Лучани (Бібрка). З початкової доби руської державності походять оселі: Козара (Рогатин) і Козарки (Надвірна), з часів боїв із хозарами. Цінною вказівкою є назва містечка й села Варяжа (Сокаль), тим більше, що літературні джерела нічого не згадують про варягів в цих сторонах. З XI ст. походять: Печеніжин (назва повстала з особового імені Печеніга), Торки (Перемишля, Сокаль), Торське (Заліщики), Торчановичі (Самбір) і мабуть також Турка (Турка, Коломия) від степового племені, розгромленого силами Ярослава Мудрого в 1060 р. Як інші останки ці князі порозселяли по своїх землях. На місцях торків насунули зі сходу половці, з якими українські князі продовж цілого півтора століття зводили люти бої. Сліди цього племені остали в оселях: Половці (Сянік, Чортків), Полове (Радеків — людей із цього села зовуть половчанами) й Команча (Сянік), що походять мабуть із часів галицько-волинського князя Романа Мстиславича, погромника половців. Сини Романа, Данило та Василько, та Даниїл син Лев вели війни з ятвягами, що жили над долинним Бугом і Нароватою, отже, оселі з назвою Ятвяги (Рудки, Мостиська, Бібрка) повстали в XIII ст. Коли в 70-их та 80-их рр. XIII ст. Німецький Орден переродив систематичне завоювання Прусії, литовське плем'я прусаки масово кидало свою вітчизну, шукаючи захисту пе-

ред гнобителями. Головна частина найшла захист у Литовській державі, де кн. Тройден поселивав їх по городах на Чорній Русі; дрібніші гуртки загналися до Галицько-Волинської Держави й дали початок оселям: Пруси (Самбір, Львів), Прус (Рава Р.), а мабуть також: Поморяни (Зборів й Поморці (Бучач). З XII. і XIII. ст. походять також доволі значна угорська колонізація: Мадярки (Сокаль), Угорці (Золочів), Угерці (Ліско, Самбір, Рудки, Городок), Угорники (Станіславів, Товмач), Угорка (Ярослав), Угерсько (Самбір, Стрий) та оселі, засновані особами, що походили з Угорщини: Угринь (Новий Санч, Чортків), Угринів (Калуш, Станіславів, Сокаль, Підгайці), Угринківці (Заліщики). Також не бракує татарських осель: Татари (Самбір), Татарсько (Стрий), Татарів (Надвірна), Татаринів (Рудки). На польських походження вказують: Ляшки (Ст. Місто, Ярослав, Рудки, Мостиська, Яворів, Львів, Бібрка, Перемишляни), Ляшків (Радеків), Ляцько (Добромиль), Ляцьке (Золочів, Бучач, Товмач), Ляховичі (Жидачів), Ляхівці (Богородчани). Час повстання цих осель із самих назв також встановити, бо деякі з них могли бути осаджені полоненими ще за часів Галицької Держави, інші прихожими колоністами за польських або австрійських часів; до цих останніх належать безперечно оселі: Мазури (Рава Руска) й Мазуричка (Жидачів). Зв'язок із козацтвом мали оселі: Козаки (Любачів), Козаччина й Козачівка (Борщів), також Черкаси (Львів — так українських козаків називано в московських актах) і Черкащина (Чортків). До пізньої доби належать оселі: Голендри (Підгайці — їх спроваджували за польських часів, як спеціалістів до осушування багон), Чехи (Броди), Чехів (Бучач), Чехова (Коломия), Цигани (Борщів). Доволі багато слідів оставило волоське (румунське) осельництво. Сюди належать не тільки: Волохи (Броди), Волоське Село (Долина), Волоща (Самбір), Волощина (Бібрка, Підгайці), Волошинова (Ст. Місто), Болехів (Калуш), Молдавсько (Турка), — але також оселі на Покутті, що затримали румунські назви: Акрешори, Бана, Рунгури й мабуть сама Коломия (від *colmea* — верх, горб) в коломиїському повіті, Белелуї (так називають селяни, не Белелуя) у снітинському, Брустури, Шешори, Ферескула в косівському, і ще декілька інших. Так само чужими назвами виявляється німецька колонізація: Brundorf, Burgtal, Ebenau, Hartfeld, Neuhoft, Vorderberg, Weissenberg і ін. в городському й багатому в інших повітах. Ці оселі походять здебільша вже з австрійської доби, головню з кінця XVIII. ст.

б) Фортифікаційні. Цілий ряд осель має назви, що вказують на різні засоби оборони краю перед нападами ворогів. В першу чергу сюди належать назви, що мають зв'язок із городом, найдавнішою слов'янською формою укріплення, ажivanoю ще в передісторичній, а відтак і в князівській добах. Город (Косів) і зложені: Балигород (Ліско), Голіград (Заліщики), Звенігород (Бібрка, Бучач, Борщів), Мригород (Сянік), Старгород (Сокаль), Червоногород (Заліщики); відтак: Городище (Самбір, Сокаль, Бібрка, Бережани, Тернопіль), Городисько (Добромиль), Городок (Ліско, Городок, Заліщики), Городилів (Золочів), Городниця (Скалат, Гусятин, Городенка), Городенка, Городовичів (Сокаль), Городовичі (Ст. Місто), Городиславівці (Бібрка), Городятинці (Городок, офіційна назва *Redutycze*), Підгород (Рогатин, Станіславів), Підгородці (Сколе), Підгородище (Бібрка). Ці городи були обведені

ровом і валом, на якому стояла дерев'яна огорожа (паркан або частокіл); відсіла технічні вислі в будівлях города „рубити городи“¹⁾; тілки у виняткових випадках мурвали стіни й вежі. На існування валів вказують назви осель: Завалє (Снятин, Борщів), Завалів (Підгайці); Окопи (Рава Р., Борщів) походять уже з пізніх часів. В цілі утруднені ворогам нападі на край полишали у приграничних полосах невикорчовані смуги лісу. Зі старих чеських джерел довідуємося, що такі охоронні пограничні ліси (*silva finalis*) мали там назву „hvozď“; що цей термін існував також і в наших землях, доказують назви осель: Гвозд (Надвірна), Гвоздець (Коломия, місто й село), Загіздь (Станіславів). Щоби уможливити торговельну лучбу, вирубували в лісах шляхи, звані просіками; відсіла назви осель: Просік (Сянік, офіційна назва Рубіськ) і Посіч (Турка, Богородчані). Для оборони таких просік робили в них засіки, т. зв. брани (борони); відсіла оселя Бронця (Дрогобич). В засіках були тісні переходи, ворота: Воротище (присілки до с. Дуби, Долина й до с. Довголиця Воля, Стрий), Вороців (Городок), Пшєвротне (Ряшів, в Гал.-Вол. літописі назване Ворота-ми), які було дуже легко оборонити.

Почавши від XIV. ст., укріплені місця стали називати замками: Замок (Рава Р.), Замочок (Жовква). Під охорону замків радо поселялися люди, повставали нові оселі: Підзамче (Перемишль, Стрий, Львів, Камінка Стр., Зборів), Підзамочок (Бучач).

в) Службові. Деякі оселі мають назви, що вказують на рід заняття їх населення. Це походить відсіла, що в давнину князі, замкові старости, вельможі або й багаті манастіри осажували на своїх ґрунтах людей, що за отриману землю мали обов'язок виконувати для них якусь означену роботу, робити якусь службу. Населення цих осель називано назвами, що означували чинність, рід служби, який вони виконували, і ці назви (подібно, як особові назви зі закінченням на -івці) перейшли відтак на самі оселі. Тому службові оселі мають завжди форму іменникову в 1-ому відмінку множини. Так от, саме з назов службових осель довідуємося, яку службу робило їх населення в давнину. Здебільша було це плекання різних звірят або полювання на звірину. Сюди належать: Конюхи (Бережани), Конюшки (Перемишль, Рудки, Мостиська, Рогатин), Стадники (Яворів, присілок до Шкля), Псарі (Рогатин), Козярі (Збараж), Козільники (Львів), Бобровники (Бучач), Куриники (Яворів, Збараж, Тернопіль), Пташники (Камінка Стр.), Сокильники (Львів, Підгайці), Куропатники (Бережани, Рогатин), Перепельники (Золочів), Журавники (Львів), Стрілки (Бібрка), Сарники (Бібрка), Вовчухи (Городок), Рибники (Бережани), Бортники (Бібрка, Бучач, Товмач). Інші виконували різні роди ремесла: Ковалі (Рава Р.), Шклярі (Сянік), Щитівці (Заліщики), Коритники (Перемишль), Тенетники (Рогатин, виплітати силні сітки), тонета, на грубого звіра), Винники (Дрогобич, Сокаль, Львів — вином називали горілку), Мельники (Любачів), Рудники (Жидачів, Мостиська, Підгайці, Снятин), Золотники (Підгайці), Скоморохи (Сокаль, Рогатин, Тернопіль, Бучач); ці останні виступали, як дієві особи,

на ігрищах та забавах, маючи за головне завдання розвеселити публіку. Ще інші дбали про захист поодиноких частин панського маєтку. Лісники (Бережани), Возники (Бібрка, Станіславів), Сторожі (Сянік). Деякі роди служби годі означити, напр., Дев'ятники (Бібрка), Пшєнинчики (Товмач), Комарники²⁾ (Турка).

Тут згадуємо також про деякі оселі з назвами іншого типу. Як відомо, за давніх польських часів мужики-селяни були обов'язані до панцизних робіт і до данин, але не відбували військової служби. Всежтаки існували села, що їх населення було звільнене від панцизних повинностей та податків і за це мусіло відбувати піхотину військової службу. Такі села називано „вирбоньцями“ і слід по них отати у назві осель: Вирбанівка в бобрешському, гусятинському та косяківському повітах. В антах Галицької та Львівської земель і з тих же часів серед останків невеличкої верстви стрілаємо т. зв. „ординців“. Це були мабуть люди, звільнені з татарського полону, що через це попадали в кабальну залежність від того, хто їх визволив; як зазнайоменних із татарськими звичаями, еventуально й мовою, їх уживали до послуг при посольствах, висланих у магомеданські краї. Слід по них находимо в назві оселі Ордів у радехівському повіті.

г) Віддатні. Брак робучих рук до управи пустих просторів землі спонукав польських королів, чи їх старостів, і взагалі всіх власників латифундій вживати різних способів, щоби привабити поселенців. Найзвичайнішим способом було надання вільгот. Землевласники оголошували, що кожному, хто поселиється на їх ґрунтах, передають до ажиткування означену кількість землі та, щоби дати йому спромогу загосподаритися, через довгий час не вимагатимуть від нього ніяких чинитьб ані оплат. Вимір такого вільготного часу залежав від якості землі та від стану, в якому вона находилася, тобто від величини праці, яку треба було вложити, щоби землю (напр., викорчуванням лісу або висушенням мокрявини) зробити придатною під управу, й коливався від 15—30 літ. Основані цим способом нові оселі діставали назву: „Воля“, або „Слобода“. Коли минули вільготні літа, нові поселенці ставали звичайними панцизниками людьми, значить мусіли, як всі інші хлібороби, відробляти панщину та платити різні данини — хоч оселя й дальше звалася „Волею“ чи „Слободою“. Такий спосіб колонізації пустих просторів почався в нашому краї в XIV. ст. і тривав аж до скասання панщини а 1848. р. Так повставали назви осель: Воля, Волиця, Волянка, Волянщина, Вілька, Воляни, Слобода, Слободка. Ці оселі розсіяні по всіх повітах Галичини. Щоби їх відрізнити від себе, додавано у прикметниковій формі назву села, на якого ґрунтах, чи в сусідстві якого, повстала нова оселя, напр., Воля Олешницька (коло с. Олешчи, Любачів), Вілька Сушенська (на ґрунтах с. Сушна, Радехів), або імя підпріемця, що осажував оселю (осадчого), напр., Воля Петрова (Сянік), Воля Якубова (Дрогобич), або взагалі якийсь прикметник, напр., Велика, Мала Воля (Жидачів), або вкінці якусь іншу додаткову назву, напр., Купичовля (Жовква), Суховоля (Городок, Броди). Пізніше в багатьох випадках підставив термін Воля,

¹⁾ Дня. цитат із літопису, в зв'язку на початку цієї статті.

²⁾ Richtig Prähistorische Verbindungen, Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft, Bd. 29, Wien, 1899.

¹⁾ Можливо, що «сторожі» виконували публічну сторожу, напр., при лісових просіках і бранях.

²⁾ Можє Комарники (!).

як анахронізм, відпадає. Студіюючи перед кільканадцятьма літами осельничити на польсько-українському пограниччі, ми переконалися, що території оселі Тринча й Маркова (Ланьцут), Висока (Ясло), Іскрина (Коросно), Йорданівка (Ряшів) і ін. в актах із першої половини XV. ст. називалися: Тринча Воля, Маркова Воля, Висока Воля, Іскрина Воля, Йорданова Воля. Те ж саме, безперечно, діялося і в інших частинах нашого краю й тому можна догадуватися, що значна частина осель із краєзнавчими й особовими назвами, закінченими на -а, -я, напр., Середня (Перемисьль), Зелена (Скалат, Гусятин, Бучач, Надвір'я), Вовча (Ст. Місто), Олеша (Бучач, Товмач), Павлова (Ярослав) і багато інших — це давніші Волі чи Слободи.

д) Лісові. Деякі назви осель — зв'язані із примітивним способом лісового осельництва. В давнину ліси займали величезні простори краю й не приносили майже ніякого доходу. Щоби осягнути з них користь, висилано у глибину лісів робітників, що мали розвезти лісові промисли. Вони поселювалися в шатрах, зладжених із галуззя й листя, що звалися будами або салашами. Буди ставили звичайно в чотирьохкутні, замикаючи в середині площу, звану з-туруцька майданом. Ці назви перепородили відтак на рілнічні оселі, що пізніше, по викорчуванні лісу, повставали на місцях цих обозовців. Такий був початок теперішніх осель із назвами: Буда, Будка, Буди, Будки, Будів, що стрічаються в багатьох повітах, здебільша, як кути більших сіл або невеличкі присілки; Салаш (Ярослав), Салаші (Любачів, Рава Р.), Салашка (Броди); Майдан (Дрогобич, Калуш, Ярослав, Любчів, Рава Р., Жовква, Городок, Радехів, Броди, Перемисьляни, Станіславів, Надвір'я, Гусятин), звичайно із прикметниковими додатками, як: Горішний, Середній, Старий і ін. Інші назви вказують на зайняття цих первісних лісових поселенців. Вони випалювали поташ та витоплювали скло в гутах і відсілки повстали оселі з назвами: Гута, з різними прикметниковими додатками для відізнання від себе, напр., Гута Стара (Любачів), Гута Зелена (Рава Р.), Г. Сілецька (Сокаль), Г. Полоничівка (Камінь Стр.), Г. Шкляна (Радехів), Загугиць (Санік) і багато інших; Шкло (Яворів), Шклярки (Горлиця). Також випалювали дотгь, смолу та вугіль у мазарнях, смолянонях і аугльвах і там повстали оселі: Мазярня (Любачів, Яворів, Радехів, Камінь Стр.), Мазярня Бербекова, М. Черниківка, М. Гоголева, М. Камінецька, М. Ваврикова (Камінь Стр., всі 5), Мазярки або Вуглярки (Жовква); Смолянка (Тернопіль), Смолині (Рава Р.), Смоляна (Дрогобич), Смоляничка (Добромилль, Ст. Місто), Смільнич (Ліско, 2 села), Смільню (Броди); Вуглярка (Самбір, Золочів), Вуглярки (Радехів). А треба зазначити, що оселі з цього роду назвами згупчуються в ок. 50 км широкій лісовій смузі, що в давнину простягалася від дольшогог Сяну аж по Стир і з якої ще досі заховалися доволі значні лісові останки.

е) Церковні. В колонізаційній діяльності брали участь поруч із світськими також і церковні інституції, а в першу чергу багаті єпископства й монастирі, що, посідаючи простори маєтності, закладанням нових осель старалися збільшити вартість та дохідність свого маєтку. Деякі з цих осель вже своїми назвами зраджують свій колишній зв'язок із церковним світом. Сюди належать: Крилово (Станіславів), Церковна (Долина), Костельнички (Рудки, Бучач, Заліщиці), Усте Єпископське (Борщів), Черче (Чернець, Рогатин), Черчик (Яворів), Монастир або

Монастир¹⁾ (Ярослав, Дрогобич — 2 села, Рава Р., Жовква, Городненя), Монастирок (Рава Р., Радехів — 2 села, Борщів), Монастирець (Ліско, Самбір, Жидачів, Стрий, Рудки), Монастирське (Косів), Монастирська Бучач, Монастирчани (Богородчани), Підмонастир (Бібрка), Підмонастирок (Дрогобич, Радехів).

Закладаючи оселі, церковні інституції надавали їм деколи імена святих або назви празничних свят, що ставали зарозом патронами побутованих у цих оселях церков. Сюди належать: Спас (Ст. Місто, Долина, Камінь Стр.), Іспас (Коломия), Спасів (Сокаль), Богородчани, Богородчинка (Товмач), Трійця (Добромилль, Радехів, Снятин, Борщів), Трійничка (Перемисьль), (В)Оскресінці (Рогатин, Коломия), Йорданівка (Мостиська, Рава Р.), Знесінця (Львів, Терембова), Покровці (Жидачів), Пятниця (Добромилль), Пятницьке (Ст. Місто), Святова Вел. й Мала Ясло).

ж) Коршмарські. В давнину, коли ще не було новочасних способів вигідної та швидкої їзди, велике значення для подорожних мали коршми, що повстали при головних шляхах, а головню на роздоріжжях. Вони відігравали тоді роллю теперішніх готелів та гостиниць. Туди поступали подорожні, щоби переночувати, заїздили взимі або взагалі наїйти для себе та коней хвильовий відпочинок, т. зв. попас. Ці коршми називаю загально заїздами, вигодами, забавами, деколи жартівливо завадами, бо нераз спокушували перезітих до зупинки без кінечної потреби, тільки на те, щоби забавитися, повеселитися. Біля деяких коршом повставали згодом невеличкі оселі, фільварки або й більші села й на них переносилися коршмарські назви. Такий початок мали оселі: Заїзд (Городок), Уїзд (Рогатин), Заїзд (Ліско), Вигода (Заліщиці) і дрібні присілки та фільварки у 22-ох інших повітах; Забава (Перемисьль), Забарышка (Бучач), Завада (Мостиська, Сокаль), Завадка (Ліско, Сянік, Ст. Місто, Турка, Калуш), Завадів (Яворів, Мостиська, Львів, Стрий), Завадівка (Турка, Львів, Бібрка, Рогатин, Підгайці), Завади (Жовква), а правдоподібно також Весела (Мостиська, Рава Р., Підгайці, Товмач).

з) Жартівливі. Подекуди стрічаємо оселі з доволі вигадливими назвами, що мають жартівливий або радше глумливий характер. Граматична форма більшости цих назов вказує, що вони не відносяться до самих осель, як таких, лише до їх населення. Збираючи від довшого часу з народних уст топографічні назви, ми переконалися, що населення села дуже часто має серед населення сусідніх осель своє жартівливе або глумливе прізвище. Прівід до таких прізвищ дають окремішні прикмети одягу, вигляду, вдачі, поведіння, способу зарібкування або якісь особливі події чи пригоди, які притрапилися у прозваному селі. Напр., людей зі Синевідська Вижного визнають у сусідніх селах „каштанами“, бо вони торгували цим продуктом. Звичайно такі прізвища вважаються за приватну, а навіть довірочну справу, їз нерадо переказують чужим людям, боячись пімсти від населення визваного села. Одначе, в деяких випадках ці прізвища добули собі таку популярність, що стали загально прийнятими, офіційними назвами даних осель. Сюди належать: Тулиголови (Ярослав, Мостиська), Товстоголови

¹⁾ Також і в дальше наведених назвах, як Монастирок, Монастирець і ін., виговір у першому складі коливається між о й я.

й Білоголови (Зборів), Товстобаби (Підгайці), Сторонибаби (Золочів), Кривотули Старі й Нові (Товмач), Нисколизн¹⁾ (Бучач), Конотопи (Сокаль), Паликорови (Броди), Печихвости (Жовква), Передриміхи Великі й Малі (Жовква), Мочеради (Мостиська), Боброїди (Рава Р.), Раковати (Камінка Стр.), Жнибороди (Бучач), Жабокрукки (Бібрка, Городенка); Чуперносів (Перемишляни), Ходачків (Тернопіль), Сновидів (Бучач), Голодівка (Рудки, Мостиська), Полупанівка (Скалат), Балагурівка (Городенка).

На цьому кінчимо, зазначаючи, що серед назв осель нашого краю знаходиться ще чимало таких, які можна би згуртувати в окремі групи й таким чином вяснити їх походження та значення. Метою нашої розвідки не було вичерпати цілий предмет — до цього ще доволі далеко, — лише подати товчок до дальших дослідів на цьому, нажаль, досі зовсім занедбаному, полі.

¹⁾ Так в офіційних реєстрах; мабуть Мисколизн.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА